

Definirse

*Nada hay dentro, nada hay fuera;
Lo que hay dentro eso hay fuera.*
(Goethe)

Cuando llegamos a un punto determinado de nuestra vida debemos definirnos. El entorno familiar, social, la educación a que hemos sido sometidos pueden, lógicamente, condicionar nuestras reacciones, y digo pueden porque no es necesariamente así.

Es preciso un criterio determinado para hacer nuestra andadura por el mundo. Las personas trazan sus propias líneas y aún cuando el destino tuerce caminos y pueden desplazarnos a campos distintos de los que quisimos segar, nuestro espíritu será consecuente si hemos sido absolutamente sinceros con nosotros mismos.

Los que no hicimos la guerra —por la edad— acabamos de vivir una experiencia apasionante. Ante nosotros se ha extendido de pronto todo un mapa político y hemos podido contrastar entre los programas y los hombres de los partidos, a fin de encontrar entre ellos las ideas que se ajustaran a nuestro criterio antes de acudir a las urnas. Porque resulta que los que no pertenecemos a ninguna clase de oposición y la “política” del fenecido Régimen nos tenía sin cuidado, éramos en este quehacer ciudadano campo sin labrar. O sea, que en este aspecto nos hemos definido con notable retraso. ¿Qué hacer? Pues buscar aquella ideología que cupiese dentro del contexto de la personalidad ya formada en los demás aspectos de la convivencia.

Y además de nuestra vivencia hemos podido observar a los demás. Admirar a los que defendiendo sus posturas han llegado a la democracia después de un tremento calvario, y recordar a aquellos a los que sus ideas los llevaron al paredón. Sin que estas consideraciones quieran decir que comulgamos con la doctrina de los que sufrieron o murieron en los dos bandos.

Por otro lado ha sido chusco comprobar el rápido cambio de chaqueta de todos aquellos que vieron peligrar su poltrana casi vitalicia —y que muchos perdieron por cierto—. También —y recordemos que este comentario es de sinceridades sentidas— habrá quien haga suyo el “18 de Julio” sin prevendas ni privilegios.

El hombre veleta puede pasear tranquilamente por la calle. Pero no podrá expresarse públicamente porque no mantendrá un criterio y perderá auditorio. Y lo mismo pasa con cualquier publicación. Un periódico, desde su nacimiento, debe definirse. Sentar una línea de pensamiento y seguirla. Lógicamente, tendrá seguidores y detractores. Cada mañana adquirimos el diario de nuestras preferencias e incluso en su interior buscamos las secciones que más nos interesan. Y raramente nos defrauda. Si bien las circunstancias aún mediatizan un poco la libre expresión. Lo no aceptable es lo híbrido. Hoy blanco y mañana castaño oscuro. Las medias tintas. Ortega y Gasset escribe: “Para quien lo más despreciable del mundo es la farsa tiene que ser lo mejor del mundo la sinceridad”. Y la sinceridad tiene un solo color.

Entre bastidors

Tots sabem les dificultats que comporta organitzar teatre professional a les comarques. A més dels preus que demanen les companyies, i que són necessaris per a pagar els desplaçaments i els sous dels qui fan l'espectacle, s'hi ha d'afegir les despeses de propaganda, el lloguer dels locals particulars, i una infinitat de tràmits burocràtics. Creiem que a mesura que el nostre país es normalitzi, aquestes dificultats aniran desapareixent: s'acabarà la censura, hi haurà uns locals públics subvencionats (“Teatres Municipals”), i hi haurà una política teatral que farà afeccionar al públic, i farà treballar als professionals amb l'establiment d'uns circuits per les comarques. Tot això, servirà per a abaratir els costos i disminuir els entrebancs.

Mentre, però hem d'aconteramentar-nos amb les esporàdiques visites de les companyies, o amb els nostres escadussers desplaçaments. Una altra solució, que podria cobrir aquesta mancança, seria la televisió, encara que només en part perquè en intentar solucionar uns problemes se n'originarien d'altres.

La TV, sens dubte, arriba a molts llocs on el teatre no hi arribarà mai, però, ara com ara, ens hem de preguntar qui està més malalt en el nostre país, si el teatre o la televisió, és a dir, preguntar-nos què és millor: no fer teatre a la televisió o fer-lo en unes condicions desfavorables. D'altra banda, el teatre televisiu, al nostre entendre, perd una de les característiques principals de l'escena: el contacte actor-públic. El teatre és principalment una transmissió d'idees (el text) que una persona (l'autor), mitjançant uns personatges (els actors), envia a uns receptors (el públic). Quan falta algun d'aquests elements, o es dona per separat (en el cas de la televisió, el contacte actor-espectador), el teatre ja no existeix més. Constantin Stanislavski, el gran actor, director i mestre rus deia: “Quan l'espectador està present durant un intercanvi emocional i intel·lectual (entre dos actors-personatges) és com el testimoni d'una conversa”. I també: “Actuar sense públic és com cantar en una sala sense ressonància... Actuar davant un públic total i que respon és com cantar en un saló amb acústica excel·lent”.

Tampoc no creiem que sigui el més encertat la manera com s'ofereix aquest teatre als espectadors. Es fa amb uns elements que són més propis del cinema: en diferit, amb primers plànols, canvis de decoració en una mateixa escena, etc. La millor solució seria que la càmera s'establís, de manera immòbil, entre els espectadors d'una sala. Amb això, s'aconseguien una sèrie d'avantatges:

—Poder veure teatre en “directe”, és a dir, sense la possibilitat que els actors repeteixin les escenes fallides.

—La possibilitat de poder veure, especialment a comarques, les obres que estan d'actualitat a les cartelleres.

—Un estimul més per al públic, perquè les representacions ja no serien “una pel·lícula basada en una obra teatral”, sinó que serien “la filmació d'un muntatge teatral”, amb la qual cosa es conservaria part de les característiques del muntatge.

—Poder disposar, amb el temps, d'una videoteca amb totes les obres de la nostra dramaturgia per a l'ús de les properes generacions.

—L'abaratiment de les produccions, ja que es necessitarien menys mitjans.

J.

Samsó Oliver